

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 281/2022-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, IČO 35 917 148, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Juraj Baláž, proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava II č. k. 3 Tp 102/2021-26 z 2. novembra 2021, proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava II č. k. 3 Tp 102/2021-34 z 2. novembra 2021 a proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava II č. k. 3 Tp 102/2021-30 z 2. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 Tp 102/2021-26 z 2. novembra 2021 (ďalej len „prvé napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil prvé napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj predchádzajúce uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 2 Pv 269/18/1102-74 z 9. augusta 2021. Sťažovateľ navrhuje priznať mu

primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 281/2022-16 z 26. mája 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Sťažovateľ sa druhou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva vlastníť majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 3 Tp 102/2021-34 z 2. novembra 2021 (ďalej len „druhé napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil druhé napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj predchádzajúce uznesenie prokurátora okresnej prokuratúry č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-4 z 10. augusta 2021. Sťažovateľ navrhuje priznať mu primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 448/2022-22 z 20. septembra 2022 bola druhá ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu. Uvedeným uznesením boli zároveň veci sťažovateľa vedené pod sp. zn. Rvp 633/2022 a sp. zn. IV. ÚS 281/2022 spojené na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. IV. ÚS 281/2022.

3. Sťažovateľ sa tretou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva vlastníť majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 3 Tp 102/2021-30 z 2. novembra 2021 (ďalej len „tretie napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil tretie napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj predchádzajúce uznesenie prokurátora okresnej prokuratúry č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-6 z 10. augusta 2021. Sťažovateľ navrhuje priznať mu primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 474/2022-16 z 27. septembra 2022 bola tretia ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu. Uvedeným uznesením boli zároveň veci sťažovateľa vedené pod sp. zn. Rvp 632/2022 a sp. zn. IV. ÚS 281/2022 spojené na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. IV. ÚS 281/2022.

4. Z obsahu prvej ústavnej sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave, odboru kriminálnej polície ČVS: KRP-151/3-VYS-BA-2018 zo 4. augusta 2021 trestne stíhaný pre zločin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1, ods. 4 písm. b) Trestného zákona. Ďalším uznesením, a to okresnej prokuratúry č. k. 2 Pv-269/18/1102-74 z 9. augusta 2021, bolo podľa § 50 ods. 1 písm. a), ods. 2, 4 Trestného poriadku v spojení s § 96a ods. 9 Trestného poriadku rozhodnuté o zaistení majetku sťažovateľa, a to nehnuteľností nachádzajúcich sa v [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], a zároveň bol sťažovateľovi podľa § 50 ods. 2 Trestného poriadku uložený zákaz nakladania so zaistenými nehnuteľnosťami. Proti uzneseniu okresnej prokuratúry sťažovateľ využil riadny opravný prostriedok, a to sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol okresný súd prvým napadnutým uznesením z 2. novembra 2021 tak, že sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

5. Okresný súd poukázal na odôvodnenie uznesenia prokurátora, ktorý považoval za dôvodné zaistenie majetku sťažovateľa na účely uspokojenia nároku poškodeného na náhradu škody. Poukázal pritom na povahu skutku, ktorý je sťažovateľovi kladený za vinu. Na základe znaleckého posudku bol rozsah neoprávneného nakladania s odpadmi ustálený v sume 19 905 409 eur. Uvedená suma bola určená ako „celkové náklady na zneškodnenie, náklad a preprava odpadu. Sumu v takomto rozsahu teda bude musieť vynaložiť poškodený, aby odpad uložený v rozpore so zákonom odstránil.“. Prokurátor prihliadol najmä na rozsah spôsobenej škody, skutkový stav veci a aktuálne ustálený motív konania sťažovateľa – snahu získať majetkový prospech bez ohľadu na škody na životnom prostredí, čo odôvodňovalo postup podľa § 50 Trestného poriadku. Prokurátor dospel aj k záveru, že majetok sťažovateľa je potrebné zaistiť aj z úradnej moci podľa § 50 ods. 4 Trestného poriadku.

6. Okresný súd vychádzal zo zistenia, že sťažovateľ okrem zaistených nehnuteľností nevlastní na území Slovenskej republiky iné nehnuteľnosti, nie je vlastníkom ani držiteľom motorových vozidiel a nie je známy iný hodnotný hnutel'ny majetok.

7. Vzhľadom na spôsobenú škodu veľkého rozsahu (vo vzťahu k sťažovateľovi vo výške 19 905 409 eur), na skutkový stav veci a motív konania sťažovateľa (snaha získať majetkový prospech bez ďalšieho plnenia povinností v zmysle platnej legislatívy na úseku odpadového hospodárstva) je daná dôvodná obava, že uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom bude zo strany sťažovateľa zmarené alebo sťažované. Už len samotná výška stanovenej škody odôvodňuje uplatnenie všetkých zaist'ovacích prostriedkov. Dôvodom na zaistenie špecifikovaného majetku sťažovateľa je prioritne zabezpečenie nároku poškodeného na náhradu škody. Rovnako je daná dôvodná obava vzhľadom na uvedené skutočnosti, že uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody bude zmarené alebo sťažované. Okresný súd takto dospel k záveru, že dôvody zaistenia špecifikovaného majetku naďalej pretrvávajú.

8. Okresný súd k sťažnostným námietkam sťažovateľa uviedol s poukazom na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, že je povinný reagovať len na podstatné a relevantné námietky. Za relevantnú považoval len námietku nesúladu uznesenia o zaistení majetku so zjednocujúcim stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. Tpj 39-60/2017 z 29. novembra 2017 na zjednotenie výkladu a aplikácie § 46 ods. 3, § 256 ods. 3 Trestného poriadku vo vzťahu k uplatňovaniu nárokov na náhradu škody v tzv. adhéznom konaní (§ 46 ods. 3 Trestného poriadku), a to z hľadiska obsahu konkurujúcich si rozhodnutí: a) k nárokom na náhradu škody uplatňovaným v konaní o daňových trestných činoch; b) k nárokom na náhradu škody uplatňovaným v konaní o trestných činoch proti životnému prostrediu (ďalej len „zjednocujúce stanovisko“). Podľa okresného súdu argumentácia sťažovateľa v tomto smere je „nesprávna, nakoľko na danú situáciu sa citované zjednocujúce stanovisko... nedá aplikovať a takáto argumentácia obhajoby je irelevantná, nepresná a účelová, až zavádzajúca. Uplatnený nárok poškodeného nie je nárokom, ktorý by bol rozobraný v dotknutom stanovisku trestnoprávneho kolégia NS SR a už rokmi ustálenou súdnou praxou pri danom trestnom čine... súdy rozhodujú aj o nároku na náhradu škody a takýto nárok bežne priznávajú poškodenému - Slovenskej republike... keďže pri nároku na náhradu škody, pri dotknutom trestnom čine, nedochádza k žiadnemu konfliktu pôsobnosti správneho orgánu a súdu, ani k duplicite

v rozhodovaní o jednom a tom istom nároku. Analogicky sa v daných prípadoch vychádza z ustanovení § 124 ods. 3 a § 126 ods. 1 Trestného zákona.“

9. Z druhej ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že v jeho trestnej veci ďalším uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1PO-V-24/2021/1102-4 z 10. augusta 2021 bolo podľa § 50 ods. 1 písm. a), ods. 2, 4 Trestného poriadku v spojení s § 95 ods. 9 Trestného poriadku rozhodnuté o zaistení majetku sťažovateľa, a to peňažných prostriedkov na bankovom účte (Slovenská sporiteľňa, a. s.) vo výške 6 890,17 eur a dodatočne došlých peňažných prostriedkov s príslušenstvom až do výšky 19 905 409 eur. Zároveň bol sťažovateľovi podľa § 50 ods. 2 v spojení s § 95 ods. 3 Trestného poriadku uložený zákaz nakladania so zaistenými peňažnými prostriedkami až do výšky ich zaistenia. Proti uzneseniu okresnej prokuratúry č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-4 z 10. augusta 2021 sťažovateľ využil riadny opravný prostriedok, a to sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol okresný súd druhým napadnutým uznesením z 2. novembra 2021 tak, že sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

10. Okresný súd v druhom napadnutom uznesení poukázal na odôvodnenie uznesenia okresnej prokuratúry č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-4 z 10. augusta 2021 a taktiež dospel k záveru o dôvodnosti zaistenia majetku sťažovateľa na účely uspokojenia nároku poškodeného na náhradu škody, pričom rozsah neoprávneného nakladania s odpadmi bol objektivizovaný znaleckým posudkom znalca z odboru ochrany životného prostredia, odvetvia priemyselného a komunálneho odpadu a odhadu škôd v životnom prostredí na sumu 19 905 409 eur. Preverovaním majetkových pomerov sťažovateľa okresnou prokuratúrou bolo zistené, že okrem majetkového podielu vo výške 4/5 na jednej nehnuteľnosti je vlastníkom peňažných prostriedkov vo výške 6 890,17 eur na bankovom účte vedenom v Slovenskej sporiteľni, a. s., ktoré boli zaistené pre účely náhrady spôsobenej škody, ktorá vo vzťahu k sťažovateľovi predstavuje sumu veľkého rozsahu vo výške 19 905 409 eur a vo vzťahu k obvinenej obchodnej spoločnosti Bratislavská recyklačná s. r. o. vo výške 2 607 526 eur. Okresný súd sa stotožnil s názorom okresnej prokuratúry, ktorá pristúpila k zaisteniu majetku sťažovateľa s ohľadom na nielen už uvedenú výšku škody, ale aj s ohľadom na samotný skutkový stav veci, motív konania sťažovateľa (snaha o získanie majetkového prospechu bez ďalšieho plnenia povinností v zmysle platnej legislatívy na úseku odpadového hospodárstva), v dôsledku ktorých je aj podľa okresného súdu daná dôvodná obava zmarenia alebo sťaženia náhrady škody zo strany sťažovateľa. Teda „*Dôvodom na zaistenie predmetného majetku vo vlastníctve obvineného [REDAKOVANÉ] je teda prioritne zabezpečenie nároku poškodeného na náhradu škody, o čo aj dňa 11.10.2019 Okresný úrad Bratislava, ako zástupca poškodeného na strane verejného záujmu, požiadal v zmysle § 50 Trestného poriadku. Rovnako je daná dôvodná obava, vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, že uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody bude zmarené alebo sťažované.*“

11. Vo vzťahu k sťažnostnej námietke sťažovateľa vzťahujúcej sa na nemožnosť uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona a v dôsledku toho aj nutnosti aplikácie § 50 ods. 3 Trestného poriadku (podľa ktorého zaistiť majetok na náhradu škody zaistením majetku nie je možné pri nároku, ktorý nie je možné uplatniť v trestnom konaní) vrátane záverov plynúcich zo zjednocujúceho stanoviska z 29. novembra 2017 okresný súd uviedol, že „... je nesprávna, nakoľko na danú situáciu sa citované zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia NS SR nedá

aplikovať a takáto argumentácia obhajoby je irelevantná, nepresná a účelová, až zavádzajúca. Uplatnený nárok poškodeného nie je nárokom, ktorý by bol rozobraný v dotknutom stanovisku trestnoprávneho kolégia NS SR a už rokmi ustálenou súdnou praxou pri danom trestnom čine, z ktorého je osoba [REDAKOVANÉ] obvinený, súdy rozhodujú aj o nároku na náhradu škody a takýto nárok bežne priznávajú poškodenému – Slovenskej republike zastúpenej príslušným okresným úradom, keďže pri nároku na náhradu škody, pri dotknutom trestnom čine, nedochádza k žiadnemu konfliktu pôsobnosti správneho orgánu a súdu, ani k duplicite v rozhodovaní o jednom a tom istom nároku. Analogicky sa v daných prípadoch vychádza z ustanovení § 124 ods. 3 a § 126 ods. 1 Trestného zákona.“.

12. Z tretej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sa týka rovnakej trestnej veci sťažovateľa, v rámci ktorej bolo uznesením prokurátora okresnej prokuratúry z 10. augusta 2021 podľa § 50 ods. 1 písm. a), ods. 2, 4 Trestného poriadku v spojení s § 95 ods. 9 Trestného poriadku rozhodnuté o zaistení majetku sťažovateľa – peňažných prostriedkov na špecifikovanom účte (Uni Credit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., pobočka zahraničnej banky) v sume 5 194,91 eur a dodatočne došlých peňažných prostriedkov vrátane príslušenstva až do výšky 19 905 409 eur. Zároveň sa mu podľa § 50 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 95 ods. 3 Trestného poriadku zakázala akákoľvek dispozícia so zaistenými peňažnými prostriedkami až do výšky zaistenia. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú okresný súd tretím napadnutým uznesením z 2. novembra 2021 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s poukazom na § 191 písm. a) Trestného poriadku zamietol.

13. Tretie napadnuté uznesenie okresný súd odôvodnil rovnakými skutkovými a právnymi úvahami ako prvé napadnuté uznesenie a druhé napadnuté uznesenie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

14. Sťažovateľ namieta, že prvé napadnuté uznesenie okresného súdu a predchádzajúce uznesenie okresnej prokuratúry sú nezákonné a arbitrárne, prvým napadnutým uznesením boli porušené označené práva a články ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Prvé napadnuté uznesenie okresného súdu je nepreskúmateľné, keďže okresný súd nijako nereagoval na námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti proti uzneseniu okresnej prokuratúry. Sťažovateľ namieta, že prvé napadnuté uznesenie je v rozpore s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku s tým, že okresný súd rozhodol v rozpore so zjednocujúcim stanoviskom.

15. Sťažovateľ poukazuje na stručné odôvodnenie napadnutého uznesenia na s. 7, kde okresný súd stručne vyhodnotil argumentáciu obhajoby ako účelovú a zavádzajúcu. Okresný súd len konštatoval, že zjednocujúce stanovisko upravuje odlišné situácie, preto ho vo veci sťažovateľa nemožno aplikovať. Poukázal tiež na prax súdov, ktoré nároky poškodeného – Slovenskej republiky na náhradu škody v podobných veciach bežne priznávajú v trestnom konaní, nedochádza k duplicite rozhodovania a ku konfliktu pôsobnosti správneho orgánu a súdu. Uvedené odôvodnenie je podľa sťažovateľa povrchné, pričom je zrejmé, že okresný súd nevenoval sťažnosti sťažovateľa náležitú pozornosť a jeho právne závery sú nesprávne.

16. Sťažovateľ v prvom rade argumentuje, že nárok, ktorý si domnelý poškodený Okresný úrad Bratislava v mene Slovenskej republiky uplatnil ako nárok na náhradu škody, nie je nárokom, ktorý

možno uplatniť podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku. Uplatnený nárok je svojím charakterom totožný s nárokmi, ktoré sú rozoberané v zjednocujúcom stanovisku.

17. Sťažovateľ poukazuje na § 302 ods. 1 a § 124 ods. 1 až 3 Trestného zákona. V súvislosti s § 302 Trestného zákona v spojení s § 124 ods. 3 Trestného zákona sa pojem „škoda“ vôbec neuvádza, a to ani v § 302 Trestného zákona, ani v § 124 ods. 3 Trestného zákona *in fine*. Trestný zákon pri iných trestných činoch používa pojem „škoda“, avšak v danom prípade používa pojem „rozsah činu“, pričom tieto pojmy nemožno stotožňovať. Zákonodarca pri trestných činoch proti životnému prostrediu výslovne uvádza, čo sa rozumie škodou (súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahŕňa aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu). Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona zákonodarca nepoužíva pojem škoda, ale pojem rozsah činu a neuvádza, že škodou sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

18. V predmetnej veci bolo potrebné aplikovať § 50 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého zaistiť podľa odseku 1 nemožno nárok, ktorý nemožno v trestnom konaní uplatniť. Predmetný nárok preto nemožno uplatniť v trestnom konaní ako nárok na náhradu škody. Okresný súd k uvedenej argumentácii nezaujal žiadne stanovisko.

19. Sťažovateľ namietal, že uznesením o zaistení majetku neboli rešpektované požiadavky vyplývajúce z čl. 20 ústavy. Zaistením majetku a zákazom s ním nakladať dochádza k nútenému obmedzeniu sťažovateľovho vlastníckeho práva. Nútené obmedzenie vlastníckeho práva prichádza do úvahy len za primeranú náhradu alebo iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Pri uznesení o zaistení majetku nebola splnená žiadna z týchto podmienok, pričom bol porušený aj princíp prezumpcie nevinoty. Okresný súd nereagoval ani na tieto námietky.

20. Sťažovateľ poukazuje na § 15 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“), ktorý upravuje zodpovednosť za nezákonné umiestnenie odpadu. Podľa § 15 ods. 7 zákona o odpadoch ak príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva zistí skutočnosť nasvedčujúcu tomu, že bol spáchaný trestný čin, vykoná jej oznámenie podľa osobitného predpisu a konanie o určenie zodpovednej osoby za nezákonné umiestnenie odpadu nezačne.

21. Na prípady podľa § 15 ods. 7 zákona o odpadoch sa aplikuje následne § 15 ods. 14 zákona o odpadoch, v zmysle ktorého príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva začne konanie vo veci určenia osoby povinnej zabezpečiť zhodnotenie alebo zneškodnenie nezákonne umiestneného odpadu v súlade s týmto zákonom. Orgán štátnej správy odpadového hospodárstva týmto spôsobom určí obec, na ktorej území bol nezákonne umiestnený odpad, príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva alebo držiteľ a nezákonne umiestneného odpadu, alebo vlastníka, správcu alebo nájomcu nehnuteľnosti, na ktorej bol nezákonne umiestnený odpad, za splnenia ďalších zákonných podmienok.

22. Zákon o odpadoch teda „rieši vyvodenie zodpovednosti za nezákonné umiestnenie odpadu, a preto sa... jedná o administratívno-právny nárok.

Obdobnú, ak nie totožnú, situáciu riešilo práve zjednocujúce stanovisko... v bode B) ods. II., pričom podľa bodu B) ods. I, Právne vety uvedené v bodoch I. a II. časti A/ sa primerane použijú aj na akýkoľvek iný majetkový nárok, ktorý nie je podľa svojho hmotnoprávneho podkladu (teda právneho predpisu upravujúceho taký nárok) nárokom na náhradu škody alebo tzv. morálnej škody v zmysle § 287 ods. 1 Trestného poriadku (nárok podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka).“.

23. Okresný súd na túto námietku reagoval stručne, keď argumentáciu sťažovateľa označil za účelovú až zavádzajúcu. Sám pritom neposkytol *«žiadnu relevantnú vysvetľujúcu odpoveď ani neuviedol žiadne argumenty, ani ustanovenia zákona, o ktoré by svoje „odôvodnenie“ oprel.»*. Aj z tohto dôvodu je prvé napadnuté uznesenie arbitrárne.

24. Prvým napadnutým uznesením boli porušené označené práva sťažovateľa, pričom toto uznesenie spôsobilo *„vážne, rozsiahle a dlhotrvajúce obmedzenie súkromného vlastníctva sťažovateľa...“*, čo odôvodňuje priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur.

25. Sťažovateľ v druhej ústavnej sťažnosti v rámci svojej argumentácie v súhrne považuje druhé napadnuté uznesenie okresného súdu z 2. novembra 2021 za *„prakticky nepreskúmateľné a vykazuje výrazné črty arbitrárnosti, keď prakticky nedáva odpoveď na žiadnu zo sťažovateľových námietok, ktoré smerovali voči uzneseniu Okresnej prokuratúry Bratislava II č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-4 zo dňa 10.08.2021.“*. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd *«nevenoval sťažnosti sťažovateľa náležitú pozornosť a celú vec „vybavil“ povrchno a nesprávne, a teda nezákonne a spôsobom, ktorým došlo k porušeniu sťažovateľových práv...»*.

26. Sťažovateľ v tretej ústavnej sťažnosti v rámci svojej argumentácie v súhrne považuje tretie napadnuté uznesenie okresného súdu z 2. novembra 2021 za *„prakticky nepreskúmateľné a vykazuje výrazné črty arbitrárnosti, keď prakticky nedáva odpoveď na žiadnu zo sťažovateľových námietok, ktoré smerovali voči uzneseniu Okresnej prokuratúry Bratislava II č. k. 1 PO-V-24/2021/1102-6 zo dňa 10.08.2021.“*. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd *«nevenoval sťažnosti sťažovateľa náležitú pozornosť a celú vec „vybavil“ povrchno a nesprávne, a teda nezákonne a spôsobom, ktorým došlo k porušeniu sťažovateľových práv...»*.

27. Druhú ústavnú sťažnosť, ako aj tretiu ústavnú sťažnosť sťažovateľ vo svojom súhrne odôvodnil identickou argumentáciou ako prvú ústavnú sťažnosť.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenia okresného súdu:

28. Na výzvu ústavného súdu sa k prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyjadril prípisom č. k. 1 Spr 56/2022 z 22. júna 2022 predseda okresného súdu, ktorý poukazuje na to, že prvá ústavná sťažnosť je v podstate totožná s jeho sťažnosťou proti uzneseniu prokurátora okresnej prokuratúry z 9. augusta 2021, o ktorej rozhodol okresný súd prvým napadnutým uznesením z 2. novembra 2021. Sťažovateľ uvádza totožné skutkové a právne tvrdenia, čím vo svojej podstate podáva ďalší opravný prostriedok. Sťažovateľ vlastne *„navrhuje, aby sa ústavný súd zaoberal*

meritom veci, teda dôvodnosťou a rozsahom zaistenia jeho majetku, keďže navrhuje zrušiť aj uznesenie Okresnej prokuratúry... zo dňa 09. 08. 2021.“. Zrušenie alebo obmedzenie zaistenia majetku pritom za splnenia zákonných podmienok možno dosiahnuť aj inak, čo vyplýva z § 51 Trestného poriadku.

29. Predseda okresného súdu sa domnieva, že sudca pre prípravné konanie v napadnutom uznesení uviedol podstatné dôvody zamietnutia sťažnosti. Uviedol tiež, prečo neakceptoval argumentáciu obhajcu sťažovateľa týkajúcu sa zjednocujúceho stanoviska na danú vec. Zo sťažnosti a tiež z prvej ústavnej sťažnosti vyplýva, že *„podstatnou a jedinou námietskou obhajoby sťažovateľa, bolo a je práve argumentácia uvedeným zjednocujúcim stanoviskom najvyššieho súdu, čo konštatoval aj sudca pre prípravné konanie v napadnutom uznesení. Súd sa teda vyjadril ku všetkým otázkam, ktoré majú pre vec podstatný význam.“. Z týchto dôvodov považuje prvú ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.*

30. Na výzvu ústavného súdu sa k druhej ústavnej sťažnosti a tretej ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyjadril prípisom č. k. 1 Spr 56/2022 zo 14. októbra 2022 predseda okresného súdu. Poukázal na skutkový a právny súvis druhej ústavnej sťažnosti a tretej ústavnej sťažnosti s prvou ústavnou sťažnosťou sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené predseda okresného súdu zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení k prvej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu.

III.2. Replika sťažovateľa:

31. Vyjadrenie predsedu okresného súdu z 22. júna 2022 ústavný súd zaslal na prípadné zaujatie stanoviska sťažovateľovi, ktorý v reakcii v prípise doručenom ústavnému súdu 6. júla 2022 zotrval na svojej argumentácii v prvej ústavnej sťažnosti a poukázal na to, že ak okresný súd označil jeho argumentáciu *„za irelevantnú a nepresnú, bez uvedenia vlastného relevantného právneho názoru, ktorým by súd takéto kategorické konštatovanie obhájil, svedčí jedine o tom, že súd vôbec neskúmal, v pravom význame slova, sťažnosť sťažovateľa.“.*

32. Podľa sťažovateľa prvé napadnuté uznesenie nie je riadne odôvodnené, je arbitrárne a nepreskúmateľné. Sťažovateľ zastáva názor, že okresný súd mal vykladať právo a aplikovať ho aj s pomocou zjednocujúceho stanoviska tak, aby jeho výsledkom bolo spravodlivé a preskúmateľné rozhodnutie. Pokiaľ by sa nestotožnil s argumentáciou v zjednocujúcom stanovisku, mal uviesť dôvody, prečo sa s ňou nestotožňuje, resp. prečo ju nemožno v danej veci aplikovať. Ak sa okresný súd nestotožňuje s argumentáciou strany alebo účastníka konania, nemal by ju *„automaticky hodnotiť... ako účelovú a zavádzajúcu. Také zdanie totiž môže častokrát vzbudiť aj rozhodnutie samotného súdu. Na rozdiel od strany v konaní, ktorá môže použiť a uvádzať akékoľvek skutočnosti, argumentácia súdu musí alebo by aspoň mala, splňať zákonné kritériá stanovené v trestnom poriadku.“.*

33. Vyjadrenie predsedu okresného súdu k druhej ústavnej sťažnosti a tretej ústavnej sťažnosti zaslal ústavný súd na vedomie sťažovateľovi. Vzhľadom na jeho plný odkaz na vyjadrenie k prvej ústavnej sťažnosti, ku ktorému sťažovateľ poskytol svoju repliku, ústavný súd pristúpil k vecnému prejednaniu ústavných sťažností bez toho, aby vyčkal na prípadné stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu predsedu okresného súdu zo 14. októbra 2022.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

34. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľa dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

35. Podstatou ústavných sťažností je tvrdenie sťažovateľa, že napadnuté uznesenia okresného súdu sú arbitrárne a nepreskúmateľné. Napadnuté uznesenia sú v rozpore so zjednocujúcim stanoviskom najvyššieho súdu, pričom v trestnom konaní bol uplatnený nárok, ktorý nie je nárokom na náhradu škody, ktorý možno v adhéznom konaní uplatniť. Z týchto dôvodov boli napadnutými uzneseniami porušené označené práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

36. Pri posudzovaní ústavných sťažností sťažovateľa ústavný súd primárne vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

37. Sťažovateľ v ústavných sťažnostiach primárne namietal, že nárok uplatnený poškodeným nie je nárokom na náhradu škody, ktorý možno uplatniť v trestnom konaní (§ 50 ods. 3 Trestného poriadku).

38. V kontexte tejto nosnej námietky sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že rozhodovanie o uplatnenom nároku poškodeného na náhradu škody je integrálnou súčasťou meritórneho rozhodovania trestného súdu, ktorý rozhoduje o vine a treste a o ďalších otázkach, medzi ktoré patrí aj rozhodovanie o nároku na náhradu škody. Ak je obžalovaný uznaný za vinného zo skutku, ktorý je predmetom obžaloby, a nárok na náhradu škody bol uplatnený riadne a včas, rozhodne aj o tomto nároku (porovnaj § 287 a § 288 Trestného poriadku). Trestný súd uloží povinnosť obžalovanému nahradiť škodu poškodenému alebo z vymedzených dôvodov odkáže poškodeného na civilný proces alebo na konanie pred iným príslušným orgánom.

39. Z uvedeného je zjavné, že okresný súd ako trestný súd rozhodujúci v merite (o vine a treste a ďalších súvisiacich otázkach tvoriacich meritum) má primárne právomoc rozhodnúť o uvedenom nároku, ktorý prostredníctvom príslušného orgánu štát uplatnil v trestnej veci sťažovateľa. Súčasťou tohto rozhodnutia bude nevyhnutne aj právne posúdenie predmetného nároku, t. j. osobitne o tom, či ide o škodu, o iný hmotnoprávny nárok, či ide o nárok uplatniteľný v trestnom konaní, resp. či na uplatnený nárok dopadá zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu a pod. Právne posúdenie vyslovené v napadnutých uzneseniach možno vnímať ako (predbežné) právne posúdenie na účely aplikácie uvedeného zaist'ovacieho inštitútu. Sťažovateľ teda stále v ďalšom priebehu trestného

konania bude môcť (popri obrane proti obvineniu a obžalobe ako takým) uplatňovať svoju obranu aj vo vzťahu k nároku poškodeného, ktorý tento uplatnil v trestnom konaní. Možno konštatovať, že dotknutému zaist'ovaciemu opatreniu sa teda s'ťažovateľ bráni spoločne s obranou proti vznesenému obvineniu (ako predmetu proti nemu vedeného trestného stíhania), ktorej je vzhľadom na vecné súvislosti neoddeliteľnou súčasťou. S'ťažovateľ má teda v danom štádiu konania k dispozícii trestnoprocesné prostriedky obrany obvineného vrátane opravných prostriedkov proti meritórnemu rozhodnutiu v súdnom konaní.

40. Uvedená skutočnosť by podmieňovala aj odmietnutie ústavných s'ťažností s'ťažovateľa ako neprípustných podľa § 132 ods. 2, § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to aj po prijatí ústavných s'ťažností na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou, a preto aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh odmietnuť. Prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021).

41. Aj pri zohľadnení princípu subsidiarity sa ústavnoprávny prieskum zaistenia majetku s'ťažovateľa, o ktorom bolo v poslednom stupni rozhodnuté napadnutými uzneseniami okresného súdu, v podstate sústreďuje len na tie prípadné pochybenia, v dôsledku ktorých by pre také rozhodnutie chýbal zákonný základ alebo by zjavne nemohlo viesť k naplneniu účelu, ktorý ním má byť dosiahnutý, alebo by v ňom bolo možné vidieť svojvôľu z iného dôvodu. Predmetom ústavnoprávneho prieskumu môže byť aj procesný postup, ktorý predchádzal zaisteniu majetku (obdobne napr. I. ÚS 122/2018, IV. ÚS 577/2021).

42. Okresný súd v napadnutých uzneseniach k námietkam s'ťažovateľa uviedol, že na jeho prípad sa zjednocujúce stanovisko neaplikuje, nárok uplatnený poškodeným v trestnej veci s'ťažovateľa nie je nárokom preberaným v zjednocujúcom stanovisku. Poukázal na dlhoročnú prax súdov, ktoré „bežne“ priznávajú tento nárok poškodenému v trestnom konaní. Pri uvedenom nároku nejde o konflikt pôsobnosti správneho orgánu a súdu.

43. Ústavný súd pripúšťa, že uvedené odôvodnenia napadnutých uznesení sú všeobecné a lakonické, keď okresný súd nijako podrobnejšie nevysvetlil svoje právne závery. Napriek stručnosti uvedeného odôvodnenia ústavný súd konštatuje, že okresný súd reagoval na námietky s'ťažovateľa v s'ťažnostiach proti uzneseniam okresnej prokuratúry, preto napadnuté uznesenia nie sú zjavne neodôvodnené.

44. Zákonným základom na zaistenie majetku s'ťažovateľa bol § 50 Trestného poriadku, pričom okresný súd dospel k právnomu záveru (pre účely aplikácie uvedeného zaist'ovacieho inštitútu), že nie je daná výnimka v zmysle § 50 ods. 3 Trestného poriadku.

45. Neobstojí ani námietka s'ťažovateľa o porušení jeho vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy, resp. podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Zaistenie špecifikovaného nehnuteľného majetku a peňažných prostriedkov s'ťažovateľa bez akýchkoľvek pochybností predstavuje zásah do právneho postavenia s'ťažovateľa (do jeho majetkovej sféry). Možno však konštatovať, že k tomuto zásahu došlo na podklade zákonných dôvodov, preto nejde o ústavne neprípustný zásah do majetkovej sféry s'ťažovateľa. V prípade s'ťažovateľa nešlo o aplikáciu čl. 20 ods. 5 ústavy.

46. Ústavný súd už uviedol, že funkcia vlastníctva spočíva v tom, že ako prvok zabezpečenia osobnej slobody v právnom štáte požíva osobitnú ochranu a je nedotknuteľné. Článok 20 ústavy

prítom nechráni majetok (vlastníctvo) pred ukladaním povinností zo strany štátu (napr. peňažných, resp. daňových povinností), a preto napríklad daňové zákony nezasahujú, resp. neporušujú ústavné garancie nedotknuteľnosti vlastníctva. V širšom kontexte určité zásahy do vlastníctva legitimizuje aj čl. 20 ods. 3 ústavy, podľa ktorého vlastníctvo zaväzuje (PL. ÚS 29/05). Z uvedeného je zjavné, že čl. 20 ods. 4, resp. čl. 20 ods. 5 ústavy nepredstavujú jediný ústavný základ na zásah do vlastníckeho práva, a preto námietka sťažovateľa, že v jeho prípade neboli naplnené podmienky uvedených (ústavných) ustanovení, nie je akceptovateľným podkladom na záver o neprípustnom porušení jeho vlastníckeho práva.

47. Rozsah zaistenia majetku sa javí byť adekvátnym (proporcionálnym), vychádzajúc zo zistenia výšky škody (určenej znaleckým posudkom) a záverov, že sťažovateľ nevlastní iný hodnotný hnutel'ný alebo nehnuteľný majetok okrem toho, ktorý bol predmetom napadnutých uznesení o zaistení majetku (zaistenie špecifikovaných nehnuteľností a peňažných prostriedkov). Zaistenie majetku v uvedenom prípade je v zásade spôsobilé viesť k účelu, na ktorý je určené, t. j. uspokojeniu nároku uplatneného poškodeným (za predpokladu príslušnej právnej kvalifikácie trestným súdom).

48. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenia okresného súdu neobsahujú nedostatky ústavnoprávnej intenzity, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie sťažovateľom označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto napokon rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

49. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základných práv sťažovateľa podľa ústavy ani práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu, nerozhodol o jeho ďalších návrhoch z dôvodu, že tieto sa viažu na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd a úspech v konaní pred ústavným súdom.

50. Vecný prieskum ústavného súdu, ktorý bol napriek princípu subsidiarity, a to z dôvodu materiálneho prístupu k ochrane základných práv, poskytnutý, sa však týka len ústavnej udržateľnosti napadnutých uznesení v popísaných súvislostiach, nie potvrdenia dôvodnosti vzneseného obvinenia v kontexte trestného konania a nijako neprejudikuje právnu kvalifikáciu nároku poškodeného, ktorú má za splnenia zákonných podmienok vykonať v meritórnom rozhodnutí všeobecný trestný súd.

51. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu